



INFORMATIE · Algemeen bestuur REGIO STEDENDRIEHOEK · 10 SEPTEMBER 2026

Laagwater op de IJssel en de Twentekanalen

Situatieschets, stand van zaken

Programma Economie Regio Stedendriehoek · projectleider A1/IJssel Goederencorridor · Menno van Luijn

In het kort. Het Twentekanaal lag 34 dagen volledig stil — de eerste stremming door droogte in het bestaan van het kanaal. Sinds zaterdag 29 augustus vaart er weer beperkt verkeer: vijf schuttingen per dag bij sluis Eefde, tegen 35 à 40 normaal. De gemeente Deventer maakte op 1 september bekend dat de Prins Bernhardsluis en de haven op dinsdag 8 september weer opengaan.

Daarmee is de crisis níét voorbij. De Rijnafvoer ligt nog onder de norm, het landelijke watertekort is niet afgeschaald, en de oorzaak is niet weggenomen. Oost-Nederland — twee provincies, vier regio's, vier havenbedrijven en het bedrijfsleven — organiseert zich nu als één gesprekspartner richting Den Haag. Het concept-lobbyfiche in de bijlage is het startdocument daarvoor.

1. Wat er is gebeurd

Wanneer	Wat
25 juli	Rijkswaterstaat stremt het Twentekanaal en stelt een onttrekkingsverbod in. Het peil van het pand Almelo–De Haandrik moet minimaal NAP +9,10 m blijven; daaronder ontstaat risico op verzakking van kades. Eerste droogtestremming ooit.
1 augustus	De binnenhaven van Deventer sluit. De watervergunning staat schutten toe tot NAP +0,45 m.
medio augustus	De Rijnafvoer bij Lobith zakt naar het laagste niveau sinds het begin van de metingen; het record uit november 1947 wordt gebroken. Havens Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem zijn ruim een maand onbereikbaar over water.
7 en 13 augustus	Het kabinet wijst compensatie en een noodfonds af: schade door laagwater is ondernemersrisico.
26 augustus	Kabinetsreactie op de brief van de Twente Board: geen compensatieregeling, wel de toezegging om ná de droogteperiode in gesprek te gaan en de bereikbaarheid van bedrijven en banen in de regio te laten analyseren.
27–29 augustus	Onttrekkingsverbod ingetrokken, proefschutting geslaagd, en vanaf zaterdag 29 augustus vijf schuttingen per dag.
1 september	De gemeente Deventer kondigt aan dat de Prins Bernhardsluis en de haven op 8 september weer opengaan, zodra een schip zich aandient. De IJssel staat dan 69 cm boven NAP, tegen een vergunde ondergrens van 45 cm; die stand wordt de komende twee weken gehaald.

2. Waar we nu staan

- **Beperkt vaarverkeer, geen normale situatie.** Vijf schuttingen per dag is circa 13 procent van de normale capaciteit. Rijkswaterstaat werkt samen met Port of Twente toe naar tien per dag, maar bindt zich niet aan een datum: dat hangt af van de waterstand.
- **Het water is nog niet terug.** De Rijnafvoer bij Lobith staat op 2 september op circa 867 m³/s. Het landelijke opschalingscriterium voor september is 1.000 m³/s — dat wordt dus nog niet gehaald. Het landelijke waterschaarsteniveau 2 („feitelijk watertekort”) geldt sinds 16 juli en is niet afgeschaald. Het neerslagtekort bedroeg eind augustus nog 274 mm; dat valt in de klasse van de 5 procent droogste jaren.
- **De haven van Deventer gaat 8 september open — op afroep.** De sluis wordt bediend zodra een schip zich aandient. Of het scheepvaartverkeer ook werkelijk op gang komt, ligt volgens de gemeente bij de bedrijven zelf: velen hebben inmiddels alternatief vervoer geregeld. Dat is precies het punt waarop de herstart om aandacht vraagt.
- **De oorzaak is niet weggenomen.** Het probleem bij Eefde is dat de waterinlaten te hoog liggen — bekend sinds de bouw van de tweede sluiskolk. De structurele oplossing, een nieuw buisvrijzelgemaal van circa € 30 miljoen, zit in een tweejarige planstudie; realisatie is op zijn vroegst in de loop van 2032. Er is nog geen realisatiebesluit.

3. Wat dit economisch betekent

- **De havens aan de Twentekanalen zijn goed voor circa € 630 miljoen toegevoegde waarde per jaar en ongeveer 6.800 banen** (Nederlandse Vereniging van Binnenhavens). Ruim een maand stremming is daarmee geen incident maar een aanslag op een regionale economie.
- **De dagschade is geschat op € 125.000 tot € 500.000** (VNO-NCW Midden). Onder de getroffen bedrijven onder meer Grolsch, ForFarmers, Rouwmaat Groep en Container Terminal Doesburg. Het zijn schattingen, geen gemeten cijfers — en dat is precies het probleem.
- **Er komt geen schadeloket.** Het kabinet wees compensatie driemaal af. Onze inzet is daarom geen regeling, maar erkenning van de opgave en versnelling van wat er al ligt.
- **Het echte risico is niet de stremming, maar wat er daarna niet terugkomt.** Na de droogte van 2018 gaf meer dan de helft van de ondervraagde watergebonden ondernemers in Oost-Nederland aan permanent of periodiek meer over de weg te willen vervoeren. Dat is een omgekeerde modal shift, en die is moeilijk terug te draaien.
- **En dit wordt structureel.** Deltares berekende dat het aantal dagen waarop de vereiste vaardiepte op de IJssel niet wordt gehaald, in een droog jaar oploopt van 78 nu naar circa 117 rond 2050 (scenario Hoog-droog).

4. Wat er nu gebeurt

Oost-Nederland organiseert zich als één gesprekspartner: de provincies Gelderland en Overijssel, de regio's Twente, Zwolle, Achterhoek en Stedendriehoek, de havenbedrijven Port of Twente, Port of Deventer, Port of Zwolle en Doesburg, en het bedrijfsleven via VNO-NCW Midden, evofenedex en de Twente Board. Er komen twee documenten: een **position paper** die de inhoud en de cijfers draagt, en een **gezamenlijk lobbyfiche** dat de gedeelde vraag richting Den Haag en Brussel draagt.

Het concept-lobbyfiche in de bijlage is specifiek voor onze regio en heeft als startdocument voor de regionale lobbyfiche gediend. Het is opgebouwd rond drie lijnen: **de huidige crisis beheersen, de herstart gezamenlijk organiseren en structureel een robuuste logistieke corridor bouwen**. De kern van de structurele vraag is dat bevaarbaarheid nu nergens een zelfstandige opgave is — het Deltaprogramma kent waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie, maar geen economische corridoropgave. Daar valt de logistiek doorheen.

De momenten waarop het gebeurt

Wanneer	Wat
3 september	De Algemene Rekenkamer publiceert het rapport „De risico's van zoetwatertekorten", over de vraag of het Deltaplan Zoetwater wordt uitgevoerd zoals afgesproken. Op 8 september krijgt de Tweede Kamercommissie IenW daar een briefing over. Een onafhankelijk oordeel op het juiste moment — de inhoud is bij het schrijven van dit stuk nog niet bekend.
21 september	Prinsjesdag: het Deltaprogramma 2027 verschijnt, met de herijkte voorkeursstrategie voor de Rijn. Hier moet blijken of de goederencorridor een plek krijgt.
eind 2026	Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2028–2033 en het vervolgbesluit over de rivierbodem.
najaar 2026 / begin 2027	Bestuurlijk Overleg MIRT: hier moeten de projecten Bovenloop IJssel (€ 42 mln) en ligplaatsen IJssel (€ 33 mln) weer een datum krijgen. Beide staan nu op „nader te bepalen".

5. Wat wij de Economic Board vragen

Wij vragen de Economic Board om zich achter de Oost-Nederlandse lijn te scharen — gevraagd en ongevraagd, richting het Algemeen Bestuur en richting Den Haag. Concreet op drie punten:

Eén · Draag de boodschap uit. De bereikbaarheid van Oost-Nederland hangt aan enkele kwetsbare schakels. Een stem uit het bedrijfsleven weegt in Den Haag anders dan een stem uit het openbaar bestuur.

Twee · Help de ketenschade in beeld te brengen. Dit is de meest concrete vraag. Er bestaan alleen schattingen, en die zijn weerlegbaar. Wat ontbreekt is wat de stremming werkelijk heeft gekost bij verladers, op- en overslagbedrijven en de industrie erachter — niet alleen bij de schippers. Via de aangesloten bedrijven is dat cijfer te maken, en het is de onderbouwing van alles wat wij vragen.

Drie · Benoem betrouwbaarheid van de vaarweg als vestigingsplaatsfactor. De vraag is niet of deze zomer erg was, maar of een bedrijf over vijf jaar nog op de vaarweg durft te plannen.

Bronnen bij dit stuk. Rijkswaterstaat, „Beperkte versoepeling droogtemaatregelen Twentekanalen" (27 augustus 2026) en „Twentekanaal gestremd voor scheepvaart" (24 juli 2026) · Rijkswaterstaat Waterinfo, waterstanden en afvoeren uitgelezen 2 september 2026 · Schuttevaer/ANP, „Twentekanalen weer beperkt bereikbaar na succesvolle proefschutting sluis Eefde" (31 augustus 2026) en „Waterinlaten zitten te hoog bij sluis Eefde" (17 augustus 2026) · Nederlandse Vereniging van Binnenhavens via Schuttevaer (28 en 31 augustus 2026) · gemeente Deventer, „Deventer haven dicht door waterstand" (31 juli 2026) en „Laagwater in Deventer" · gemeente Deventer, nieuwsbericht „Prins Bernhardsluis en haven weer open" (1 september 2026) · VNO-NCW Midden, „Aanhoudende droogte vraagt om toekomstbestendige aanpak" (13 augustus 2026) · Waterforum over de kabinetsreactie op de brief van de Twente Board (31 augustus 2026) · Landelijk draaiboek waterverdeling en droogte 2026–2027 · Deltares, vaardieptekelpunten IJssel (februari 2025) · TwynstraGudde in opdracht van provincie Overijssel, „Handelingsperspectieven droogte IJssel en Twentekanalen" (1 mei 2020) · MIRT Overzicht 2026 · Algemene Rekenkamer, aankondiging „De risico's van zoetwatertekorten".